

BOLALAR JARROHLIGI VA QO'SHMA JAROHATLAR BO'LIMIDA STATSIONAR YORDAM OLGAN BOLALAR SIYDIK-TANOSIL A'ZOLAR TIZIMI PATOLOGIYASINING TUZILMASI

F. M. Tuxtaev¹, F. S. Mavlyanov¹, B. A. Yangiev², Sh. X. Mavlyanov¹

¹Samarqand davlat tibbiyot universiteti, Samarqand, O'zbekiston

²Respublika shoshilinch tibbiy yordam ilmiy markazi Samarqand filiali, Samarqand, O'zbekiston

Tayanch so'zlar: bolalar, shoshilinch patologiya, siydik-tanosil a'zolar tizimi, tuzilma.

Ключевые слова: дети, экстренная патология, мочеполовая система, структура.

Key words: children, emergency pathology, genitourinary system, structure.

Mavzuning dolzarbligi. Siydik-tanosil a'zolar tizimining shoshilinch patologiyasi aniqlangan bolalarga ambulator-poliklinika va statsionar sharoitda yordam ko'rsatish bo'yicha belgilangan me'yorlar aholining kasallanish darajasiga muvofiq kelmaydi va ularga bo'lgan ehtiyojini qanoatlantirilmaydi.

СТРУКТУРА ПАТОЛОГИИ МОЧЕПОЛОВОЙ СИСТЕМЫ У ДЕТЕЙ ПОЛУЧИВШИХ СТАЦИОНАРНУЮ ПОМОЩЬ В ОТДЕЛЕНИИ ХИРУРГИИ И СОЧЕТАННОЙ ТРАВМЫ ДЕТСКОГО ВОЗРАСТА

Ф. М. Тухтаев¹, Ф. Ш. Мавлянов¹, Б. А. Янгиев², Ш. Х. Мавлянов¹

¹Самаркандский государственный медицинский университет, Самарканд, Узбекистан

²Самаркандский филиал Республиканского научного центра экстренной медицинской помощи, Самарканд, Узбекистан

Нормативы амбулаторно-поликлинической и стационарной помощи детям с экстренной патологией мочеполовой системы не соответствуют уровню заболеваемости населения и не удовлетворяют потребности в них.

THE STRUCTURE OF THE PATHOLOGY OF THE GENITOURINARY SYSTEM IN CHILDREN WHO RECEIVED INPATIENT CARE IN THE DEPARTMENT OF SURGERY AND COMBINED TRAUMA

F. M. Tukhtaev¹, F. Sh. Mavlyanov¹, B. A. Yangiev², Sh. Kh. Mavlyanov¹

¹Samarkand state medical university, Samarkand, Uzbekistan

²Samarkand branch of republican research center of emergency medicine, Samarkand, Uzbekistan

The standards of outpatient and inpatient care for children with emergency pathology of the genitourinary system do not correspond to the level of morbidity of the population and do not meet the needs of them.

Dolzarbligi. Bolalar siydik-tanosil a'zolar tizimining kechiktirib bo'lmaydigan holatlarini tashhishlash mezonlari va davolash taktikasini urologik tekshiruv usullaridan kompleks foydalanish asosida ishlab chiqish masalasi hozirgi paytgacha dolzarbligini yo'qotmagan [3].

O'zbekiston Respublikasi fuqarolariga bepul shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatishning davlat kafolati dasturlari qabul qilingach, sog'liqni saqlash tizimining mavjud resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish, ko'rsatiladigan tibbiy yordam hajmini muvofiqlashtirish zarurati oshdi, bu esa, ayniqsa, statsionar tibbiyot uchun ahamiyatlidir [1].

Sog'liqni saqlash tizimi va tibbiyot fanini rivojlantirish konsepsiyasi yotoq o'rinlari tarmog'ini qayta shakllantirish, ambulator tibbiy yordam, statsionar o'rnini bosuvchi texnologiyalar ko'lamini kengaytirish, shuningdek, hozirgi beqaror ijtimoiy-iqtisodiy vaziyatda aholiga ko'rsatiladigan tibbiy yordam hajmini saqlab qolishgina esa, balki mahalliy resurslar va foydalanilmagan zahiralarni jalb qilish orqali yanada oshirish imkonini beradi (2).

Tibbiy yordamni oqilona tashkil qilish va iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish uchun kasalliklarni chuqur o'rganishda imkon boricha ko'proq manbaga murojaat qilish va ulardan olingan ma'lumotlarga tayanish maqsadga muvofiqdir [4]. Tibbiy yordam ko'rsatish sifatini baholash mezonlarini takomillashtirish va tibbiy-iqtisodiy standartlarni ishlab chiqish bo'yicha zamonaviy milliy klinik tavsiyalar faqat mahalliy tadqiqotlarga tayanib shakllantirilishi zarur [5].

Siydik-tanosil a'zolar tizimi patologiyalari mavjud bolalarga ko'rsatiladigan tibbiy yordamni yana optimallashtirishga yo'naltirilgan chora-tadbirlar zahiriga qurilgan dalillash bazasini yaratish yosh avlodga taqdim etilayotgan tibbiy yordam sifatini oshirish va baholash usullarini ishlab chiqishda dastlabki qadam sifatida xizmat qiladi.

Maqsad. Bolalar siydik-tanosil a'zolar tizimining shoshilinch patologiyalarini statsionar sharoitda olingan klinik-statistik ma'lumotlar asosida tavsiflash.

1 jadval.

Tadqiqot dasturi va metodikasi.

Bosqichlar	Ish mazmuni	Kuzatuv ob'ektlari va tadqiqot usullari	Axborot manbalari va kuzatuv hajmi
I	Bolalarning siydik-tanosil a'zolar tizimi shoshilinch patologiyalari bilan kasallanish darajasi va tuzilmasini o'rganish	Bolalar jarrohligi va qo'shma jarohatlar bo'limi bemorlari	Bo'lim boshlig'ining 2017-2021 yillardagi yil-lik hisobotlaridan olingan rasmiy ma'lumotlar
II	5 yil davomida bolalarning shifoxonaga shoshilinch yotqizilishiga olib kelgan siydik-tanosil a'zolar tizimi kasalliklarining klinik-statistik xususiyatlari	Bolalar jarrohligi va qo'shma jarohatlar bo'limi bemorlari	Bo'lim boshlig'ining 2017-2021 yillardagi yil-lik hisobotlaridan olingan rasmiy ma'lumotlar

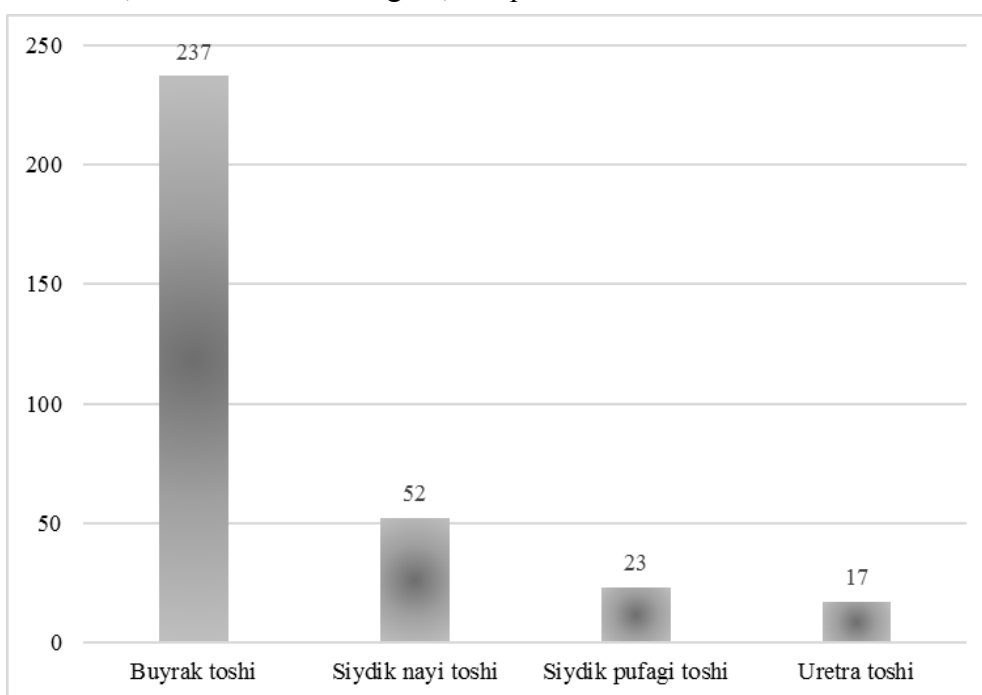
Material va usullar. 2017-2022 yillar mobaynida Respublika shoshilinch tibbiy yordam ilmiy markazi Samarqand filialining bolalar jarrohligi va qo'shma jarohatlar bo'limiga yotqizilgan 11.313 nafar bola klinik-statistik ma'lumotlarining retrospektiv tahlili tadqiqot materiali asosini tashkil qildi.

Tadqiqot ko'p bosqichdan iborat bo'ldi. Tadqiqot dasturi va metodikasi 1 jadvalda keltirilgan.

Tadqiqotning birinchi bosqichida bolalarning shifoxonaga yotqizilishi bo'yicha olingan ma'lumotlarga tayanib, siydik-tanosil a'zolar tizimining shoshilinch patologiyalari bilan kasallanish darajasi tahlil qilindi. Ko'rsatkichlarni o'rganishda bo'lim boshlig'ining yillik hisobotlarida keltirilgan rasmiy ma'lumotlardan foydalanildi. Ikkinchi bosqichda klinik-laboratoriya tekshiruv natijalari tahlil qilindi va bolalarning shifoxonaga zudlik bilan yotqizilishiga sabab bo'lgan siydik-tanosil a'zolar tizimi kasalliklarining klinik va statistik xususiyatlari aniqlandi.

Natijalar. Respublika shoshilinch tibbiy yordam ilmiy markazi Samarqand filialining bolalar jarrohligi va qo'shma jarohatlar bo'limi boshlig'ining yillik hisobotlarida keltirilgan statistik ma'lumotlar reestriga ko'ra, 2017-2022 yillar davomida statsionar sharoitda davolangan 11.313 nafar boladan 1353 nafari (11,96%) siydik-tanosil a'zolar tizimi patologiyasi bilan shifoxonaga joylashtirilgan. Ularning 892 nafari (66%) o'g'il bolalar, 461 nafari (34%) qizlar tashkil etgan.

Bemorlarni yoshiga ko'ra taqsimlash murojaat qilganlarning eng katta toifasini maktab yoshigacha bo'lgan bolalar (369 bola) va 1 yoshdan 3 yoshgacha bo'lganlar (336 bola) tashkil qilganini ko'rsatdi, bu esa bemorlarning 52,1% qismi demakdir.

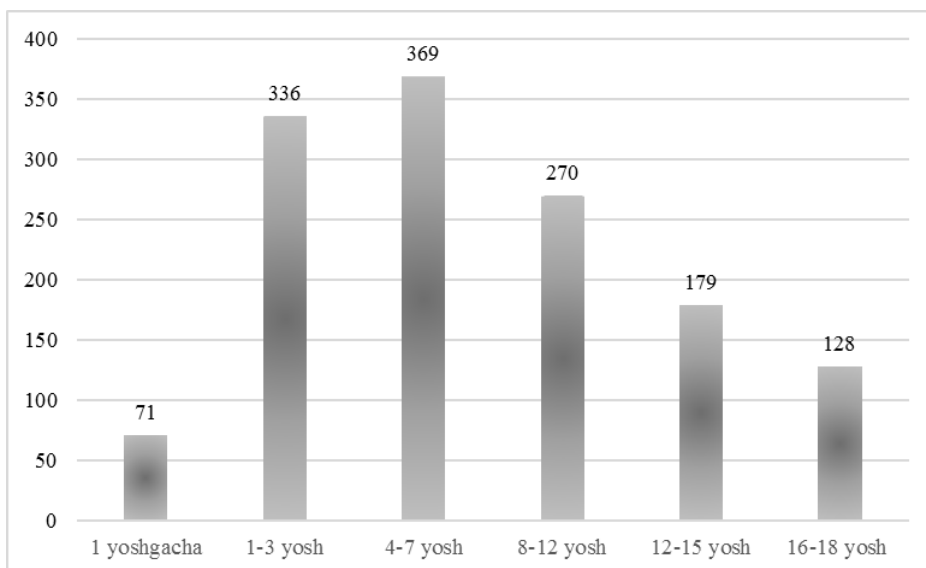

1 rasm. Siydik-tanosil a'zolar tizimi shoshilinch patologiyasi aniqlangan bolalarning taqsimlanishi.

1-rasmdan ko'rinib turibdiki, murojaat qilish chastotasi bo'yicha navbatdagi pog'onani 8 yoshdan 12 yoshgacha bo'lgan bolalar (270 nafar) zabt etishgan — 19,9%. Katta yoshdagi bolalar (179 nafar) va o'smirlar (128 nafar) shifoxonaga yotqizish chastotasi bo'yicha 3-o'rinni egallashgan, 12 yoshdan 18 yoshgacha bo'lganlar bemorlar umumiy sonining 22,8% qismini tashkil qilgan. Siydik-tanosil a'zolar

tizimi patologiyasi bilan shifoxonaga joylashtirilgan bemorlar orasida 1 yoshgacha bo'lgan soni eng kam (71 nafar) — 5,2%.

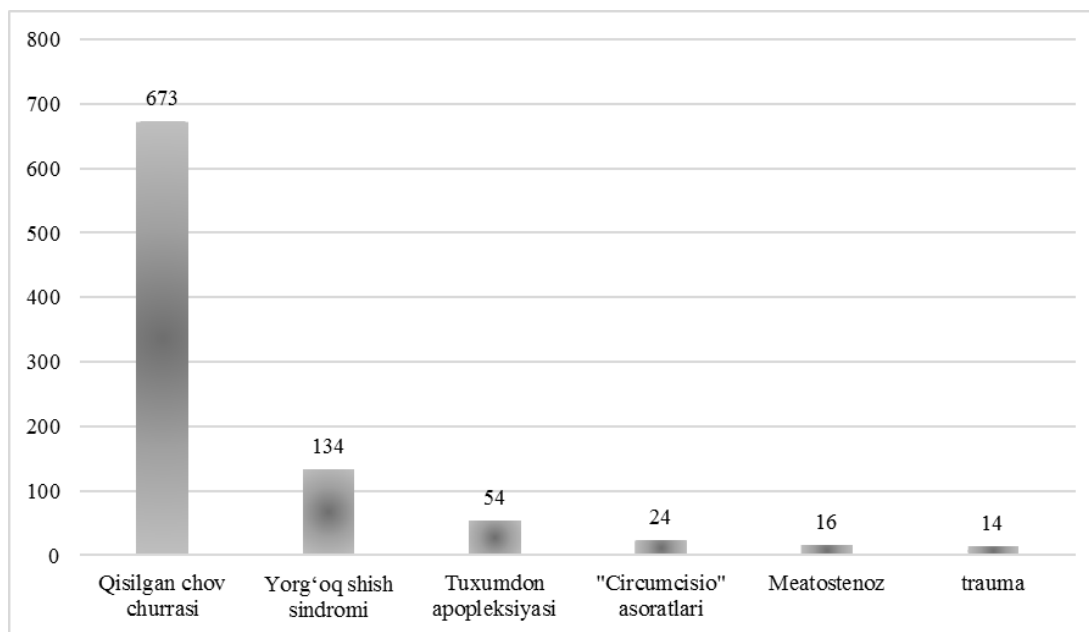
Tadqiqotlar bemorlarning shifoxonaga yotqizilishiga olib kelgan kasalliklar tarkibi quyidagicha taqsimlanganini ko'rsatdi: 426 bolada siydik ajratish tizimi kasalliklari aniqlangan, bu esa 31,5% ni tashkil qildi, 927 bemorda esa jinsiy a'zolar kasalliklari kuzatilgan — 68,5%.

2 rasm. Bolalarda aniqlangan siydik tosh kasalligi turlari

Shoshilinch urologik kasalliklarning nozologik shakllarini tahlil qilish bolalarda asosan siydik tosh kasalligi uchrashini ko'rsatgan — 359 holat. Ulardan 337 nafarida buyrak, 52 nafarida siydik nayi, 23 bemorda siydik pufagi, 17 shaxsda siydik chiqarish kanalida (uretrada) tosh borligini aniqlangan (2 rasm).

"O'tkir sistit" (qovuqning yallig'lanishi) ta'sirida o'tkir siydik tutilishidan shikoyat qilgan va shifoxonaga yotqizilgan bemorlar 46 nafarni tashkil etgan. Buyrak jarohatlari aniqlangan 27 bolaga statsionar sharoitda shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatilgan. Shuningdek, bo'limga buyrak sanchig'i bilan 12, tug'ma obstruktiv uropatiya bilan 10 va "o'tkir yiringli paranefrit" bilan 2 nafar bemor bola olib kelingan. Jinsiy a'zolar tizimining kechiktirib bo'lmaydigan kasalliklariga chalingan 927 boladan shifoxonaga yotqizish chastotasi bo'yicha birinchi o'rinni qisilgan chov churrasi aniqlangan 673 nafar bemor egallagan. Ikkinchi pog'onadan "Yorg'oq shish sindromi" tashhisi qo'yilgan 134 nafar o'g'il bola joy olgan. Shifoxonaga yotqizish chastotasi bo'yicha navbatdagi o'rin "Tuxumdon apopleksiyasi" aniqlangan 54 nafar qizga berilgan. Kasalliklar tuzilmasidagi navbatdagi toifa "Circumcisio" operatsiyasidan keyin qon ketishi ko'rinishidagi asorat bilan shifoxonaga joylashtirilgan 24 boladan tashkil topgan. 16 bemor "Meatostenoz" ta'sirida shakllangan o'tkir siydik tutilishi sabab shifoxonaga yotqizilgan. Tashqi jinsiy a'zolar jarohati aniqlangan bolalar soni kam ekani kuzatilgan — 14 bemor (3 rasm).

3 rasm. Bolalarda uchraydigan jinsiy a'zolar shoshilinch patologiyasi tuzilmasi

Xulosa. Shunday qilib, biz bolalarda jinsiy va siydik ajratish tizimi a'zolarining kechiktirib bo'lmaydigan kasalliklari chastotasi yuqori ekanini aniqladik. Bu esa tibbiy yordamni tashkil qilish, ushbu toifa bemorlarini davolash va reabilitasiya qilishning zamonaviy, kam harajatli usul va yo'llarini ishlab chiqishni talab etadi. O'tkazilgan kompleks klinik-statistik tadqiqot siydik-tanosil a'zolar tizimining shoshilinch patologiyalari aniqlangan bolalarga tibbiy yordam ko'rsatishni optimallashtirish zarurligini yana bir karra isbotladi. Siydik ajratish tizimi va reproduktiv a'zolar shoshilinch kasalliklarining uchrash chastotasi va tuzilmasi to'g'risidagi tasavvurlarni aniq shakllantirish resurslarni tejash tamoyili asosiga qurilgan tibbiy xizmat ko'rsatish sifatini yangi bosqichga olib chiqadi va bolalarning ixtisoslashtirilgan jarrohlik yordamiga bo'lgan ehtiyojini to'la-to'kis qondirishga xizmat qiladi.

Amaliy tibbiyot uchun faoliyati mobaynida bolalarda uchraydigan va shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatishni talab qiladigan siydik-tanosil tizimi kasalliklariga duch keladigan turli mutaxassislarning izchil hamkorligi katta ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, bolalar jarrohlari va pediatrialarning bir-birini o'zaro qo'llab-quvvatlab ish yuritishi nihoyatda muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 05.05.2021 yilda imzolangan "Sog'liqni saqlash tizimida olib borilayotgan islohotlarni izchil davom ettirish va tibbiyot xodimlarining salohiyatini oshirish uchun zarur shart-sharoitlar yaratish to'g'risida"gi PF-6221-sonli Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 25.05.2021 yilda imzolangan "Sog'liqni saqlash sohasini kompleks rivojlantirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"ni PQ-5124-sonli Qarori.
3. Детская урология. Современные операционные методики. От внутриутробного периода развития до пубертата. Л.Д. Марио, М. Джанантонио. - Москва: ГЭОТАР-МЕДИА, 2018. - С. 1-155
4. Децик, О.З. Социально-экономические детерминанты заболеваемости и рецидивирования мочекаменной болезни / О.З. Децик, З.Н. Мытник, Д.Б. Соломчак // Проблемы здоровья и экологии. - 2015. - № 4 (46). - С. 80-85.
5. Изучение этиологической структуры осложненных инфекций мочевыводящих путей / Ш.М. Тусматов [и др.] // Вестник Педагогического университета. - 2015. - № 2-2 (63). - С. 219- 222.